

KAKO JE KOMEDIJA PREOTELA DRAMI MESTO GLAVNOG TELEVIZIJSKOG ŽANRA NAŠEG DOBA

Serija *Ti si moj porok* (*You're the Worst*) reklamira se kao komedija, ali tačnije bi bilo nazvati je *komedijom u teoriji* (KUT). Traje 30 minuta (bez reklama) i može se pohvaliti ekscentričnim, energičnim likovima, ali nije u celosti vedra, ne želi da se dopadne niti da pruži utehu. Ponekad je urnebesno smešna. Ponekad je uvrnuto smešna. Dok u nekim prilikama nije nimalo smešna. Kad likovi dotaknu dno života, da tako kažem, imate potrebu da skrenećete pogled kako ne biste zadirali u njihovu ponižavajuću intimu i gledali muke kroz koje prolaze, koje tvorac serije Stiven Folk (Stephen Falk) i njegovi scenaristi prikazuju na krajnje neuobičajen, pa čak i odbojan način.

Prošlo je doba „Teških ljudi“ – da posudim naslov knjige Breta Martina iz 2013. koja govori o dramama u maniru *Porodice Soprano* (*Sopranos*), *Ljudi sa Menhetna* (*Mad Men*) i *Čiste hemije* (*Breaking Bad*) – a nastupilo je doba „Teških serija“. *Ti si moj porok*, *Naranđasta je nova crna* (*Orange Is the New Black*), *Lady Dynamite*, *Nesalomiva Kimi Šmit* (*Unbreakable Kimmy Schmidt*), *Master of None*, *Karmajklov šou* (*The Carmichael Show*), *Devica Džejn* (*Jane the Virgin*), *Luda bivša devojka* (*Crazy Ex-Girlfriend*), *Baskets* (*Baskets*), *Potpredsednica* (*Veep*), *Silicijumska dolina* (*Silicon Valley*), *Arčer* (*Archer*), *Katastrofa* (*Catastrophe*), *Mamica* (*Mom*), *Crnkasti* (*Black-ish*), *Neprilagođena porodica* (*Fresh Off the Boat*) – ove humorističke serije, uglavnom smešne premda ne uvek, odlikuju se neuporedivo većim bogatstvom tona i umetničke vrednosti nego sličan spisak dramskih serija koji biste mogli sastaviti. Kontroverzna HBO-ova serija *Devojke* (*Girls*), o mladim hipsterkama koje nepromišljeno srljavaju na putu sazrevanja, sadrži plačne svađe, neugodno eksplicitne ljubavne scene, kao i izlive besa na granici fizičkog nasilja. Smeštenu u gostonici, serija *Horas i Pit* (*Horace and Pete*) u sopstvenoj distribuciji Luija Si Keja (Louis C. K.) (čija formalno inovativna serija *Lui*, /FX/, takođe predstavlja savršen primer *komedije u teoriji*) ličila je na sitkom iz sedamdesetih godina snimljen sa tri fiksne kamere uživo pred publikom u studiju, ali se ispostavilo da je to dirljiva priča o običnim ljudima, u čijim se monologima odigravaju podzapleti o duševnoj bolesti, porodičnom nasilju i neverstvu. *Ti si moj porok* i Netfliksov *Bodžek Horsman* (*BoJack Horseman*) bave se temom depresije na neposredniji i daleko brutalniji način od većine dramskih serija. *Bodžek Horsman* je pri tome na površini animirana satira sveta šou-biznisa smeštenu u svet u kome antropomorfna stvorenja žive rame uz rame sa ljudima, ali sa svakom narednom sezonom, zbog fasciniranosti samoljubljem i deluzijom, sve više izgleda kao nastavak *Ljudi sa Menhetna* izražen drugačijim sredstvima. *Silicijumska*

dolina i Potpredsednica mnogo oštije kritikuju centre moći nego što to čine njihovi dramski pandani *Bitka za CTRL (Halt and Catch Fire)* i *Kuća od karata (House of Cards)*. Amazonova serija *Transparent (Transparent)*, koja u polučasovnim epizodama prikazuje kako glava porodice iz Južne Kalifornije prolazi kroz tranziciju iz muškarca u ženu, na prvi pogled navodi na zaključak da se radi o sitkomu koji je u filmskom maniru sniman bez publike. Ali nakon epizode-dve postaje jasno da jedan termin nije dovoljan da se okvalifikuje ni serija u celini niti njen glavni lik. U seriji se smenjuju različiti vremenski okviri, kao i delikatan, ali vrcav humor sa bolnim scenama u kojima se likovi suočavaju sa svojim zabludama, predrasudama i zapuštenim emocionalnim ranama.

Ova revolucija je podjednako važna kao i ona koja je preoblikovala televizijsku dramu posle *Porodice Soprano*, ali je, uprkos tome, promakla pažnji medija, možda zbog toga što je sva pažnja bila usredsređena na to da li će se pojaviti pravi naslednik avantura Dona Drejpera ili Voltera Vajta. Krupan razlog leži u tome što, za razliku od drama gde su muški likovi pokretači radnje koja obiluje nasiljem, najbolje polučasovne serije mahom imaju glumačku ekipu raznovrsne rasne i rodne pripadnosti. *Horas i Pit*, Netfiksova *Master of None*, *Crnkasti*, *Neprilagođena porodica*, *Transparent*, i *Karmajklov šou* ispituju probleme savremenog društva onako kako većina drama ne može. Pre deset godina bilo je nemoguće snimiti nešto poput epizode *Master of None* u kojoj se junak kojeg tumači Aziz Ansari suočava sa surovom stvarnošću rasno neosvećene glumačke audicije, što je serije poput Ansarijeve u prošlosti osuđivalo na propast. Isto tako neizvodljive bi bile i „munjevite“ šaljive reakcije na račun kandidature Donalda Trampa i tužbe Halka Hogana protiv medijske kuće Goker, koje za svoje postojanje mogu zahvaliti isključivo mukotrpnom radu iz ljubavi, gde je svaka niskobudžetna epizoda napisana i snimljena u toku samo jedne sedmice. Showrunner-i su upotrebili sva raspoloživa sredstva iz krcatog kreativnog repertoara, što je urođilo duginim spektrom humorističkih pristupa, pri čemu u centar pažnje dospevaju žene, pripadnici obojenih rasa, gej, biseksualni i transrodni likovi, kao i beloputi muškarci koji su pod teretom problema anksiozni pre nego glamurozni. A scenaristima i rediteljima su dali potpunu slobodu da zbuju verne gledaoce koji znaju da treba da očekuju neочекivano.

Čemu treba da zahvalimo na ovom izvanrednom procvatu mogućnosti? Jedan od razloga je distribucija. Kreativni nemir u žanru televizijske komedije dešavao se i ranije, ali nije ostavio mnogo traga jer sve donedavno serije su morale postići opštu popularnost klasičnih hitova da bi snimanje bilo nastavljeno. To je značilo da je na svaki pravi originalni sitkom, kao što su *Sajnfeld (Seinfeld)* ili *Simpsonovi (The Simpsons)*, koji su se prikazivali godinama na nekom kanalu, ili *Šou Larija Sandersa (The Larry Sanders Show)*, koji je, neprekidan reklamama, prikazivan šest sezona pod pokroviteljstvom HBO-a, dolazilo mnogo serija koje su doatile pozitivne kritike, ali čije je prikazivanje bilo kratkog daha, kao na primer ABC-jev *Huperman (Hooperman; 1987–1989)*, serija o policajcu kojeg tumači Džon Riter, snimana bez publike, za koju je skovan termin *dramedija*, ili CBS-ov *Kod Frenka (Frank's Place; 1987–1988)*, sitkom sniman bez publike i bez nasnimpljenog smeha, koji je imao pretežno afroameričku glumačku ekipu i ličio na visokokvalitetni holivudskiigrani film, te odisao

bluzerskom atmosferom i osećajem zamora što tipična publika osamdesetih godina nije mogli da svari. (...) Fragmentacija TV publike u doba kablovske televizije i strimovanja došla je kao spas u pravi čas za umetnike i buntovnike. To znači da je potrebno manje očiju da bi serija postala „hit“. Drugi razlog procvata mogućnosti jeste to što je u većini dramskih serija naglasak na uzbudljivom zapletu dok je u komedijama naglasak na likovima. *Igra prestola* (*Game of Thrones*), *Imperija* (*Empire*), *Amerikanci* (*The Americans*), *Gospodin Robot* (*Mr. Robot*), *Domovina* (*Homeland*), *Kuća od karata*, sve su to serije zasnovane na obrtima, dok se likovima strateški dodeljuje sasvim uobičajena motivacija poput žudnje za moći, novcem ili priznanjem. Nasuprot tome, komedije kao što su *Devojke*, *Transparent* i *Bodžek Horsman* fokusiraju se na rasvetljavanje psiholoških poremećaja od kojih pate likovi i pri tom često zabasaju u narativni čorsokak (pogledajte epizodu *Devojaka* o Šošani u Japanu).

Obeležja prema kojima su se serije nekada delile na humorističke i dramske – junak nasuprot antijunaku, klasična struktura nasuprot eksperimentalnom ili improvizovanom pripovedanju, 60 nasuprot 30 minuta – sada malo znaće, a to vredi kako za polučasovne tako i za jednočasovne serije. Baš kao što su *Devojke* i *Ti si moj porok* reklamirane kao humorističke serije, ali su često igранe kao dramske, *Bolje pozovite Sola* (*Better Call Saul*) traje jedan sat i sadrži povremene izlive nasilja, ali je bar pet šestina komedija o staloženom, introspektivnom liku. Još jedan primer jednočasovne serije, CW-jeva *Luda bivša devojka*, muzička je komedija koja ide jednom nedeljno i nelagodna je kao *Bodžek Horsman*. Sa Rejčel Blum (Rachel Bloom) u glavnoj ulozi, serija prati advokaticu koja ostavlja dobro plaćen posao u Njujorku i juri za bivšim momkom u Kaliforniju, što će je naterati da se suoči s tim da možda i nije tako neustrašiva, nesrećno zaljubljena junakinja iz omiljenih joj romantičnih komedija, već negativac – „veštica u čošku postera“.

Istini za volju, KUT i nije lep akronim; pre zvuči kao promašaj nego serija koja uspešno ostvaruje postavljeni cilj. Zbog ovog svekolikog inovatorstva nastao je pravi pakao za Emije, jer su serije poput *Narandžasta je nova crna* zapravo promenile kategoriju; Lui Si Kej se prijavio sa *Horasom i Pitom* kao dramskom serijom. Možda se krećemo ka budućnosti u kojoj oznake poput „komedija“ i „drama“ i „sat“ i „pola sata“ više ništa korisno ne govore o seriji.

Izvornik: *New York Magazine*, 13. 6. 2016.

(S engleskog prevela **Nataša Kampmark**)